

רשומות

הצעות חוק

20 במרץ 1961

463

ג' בניסן תשכ"א

עמוד	
202	חוק המיקוח על עסקי ביטוח (תיקון), תשכ"א—1961
210	חוק להארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (הסדרת השמירה בישובים) (מס' 2), תשכ"א—1961
211	חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון מס' 2), תשכ"א—1961

חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון), תשכ"א-1961

- תיקון סעיף 1
1. בסעיף 1 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, תשי"א-1951¹ (להלן - החוק העיקרי) -
- (1) במקום הגדרת "עסוק" יבוא:
"עסוק" - אף עסוק שלא לשם הפקת רווחים במשמע;
 - (2) במקום הגדרת "עסקי ביטוח" יבוא:
"עסקי ביטוח" - למעט -
 - (1) עסקי ביטוח של קופת גמל הרשומה כאגודה שיתופית;
 - (2) עסקי ביטוח של אגודה שיתופית, שאינם אלא לשם ביטוח הדדי של חבריה למקרי מוות או תאונה, או של גכס מנכסיהם, ובלבד ששר האוצר אישר את האגודה על פי המלצת ועדה שמינה לכך בהודעה ברשומות וחבריה נציגי שר האוצר, שר המשפטים ושר העבודה;
 - (3) במקום הגדרת "מבטח" יבוא:
"מבטח" - מי שעוסק בישראל בעסקי ביטוח מכוח עצמו, שלא כסוכן או כמורשה או כמתווך בלבד, וכן תושב ישראל העוסק בחוץ לארץ בעסקי ביטוח כאמור;
 - (4) אחרי הגדרת "מבטח" יבוא:
"סוכן ביטוח" - מי שעוסק בישראל בתיווך בין כל אדם לבין מבטח לענין ביטוח;
 - (5) אחרי הגדרת "ענף" יבוא:
"חברה" ו"חברה נכרית" - כמשמעותם בפקודת החברות².
- תיקון סעיף 2
2. בסעיף 2 לחוק העיקרי, במקום "בעסקי ביטוח בישראל" יבוא "כמבטח".
- תיקון סעיף 2א
3. אחרי סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:
- 2א. (א) לא יעסוק אדם כסוכן ביטוח אלא אם יש בידו רשיון לפי סעיף 3 והוא ממלא אחרי כל התנאים הקבועים בו.
 - (ב) שר האוצר רשאי לקבוע בתקנות תנאים למתן רשיון לסוכן ביטוח ולהורות בדבר בחינות שעל סוכן ביטוח לעמוד בהן כתנאי לקבלת רשיון.
- תיקון סעיף 4
4. בסעיף 4 לחוק העיקרי, סעיף קטן (ג) יסומן (ה) ולפניו יבוא:
"ג) הפקדון אינו ניתן להעברה, לשעבוד או למשכון ואין להטיל עליו עיקול.
(ד) בעת חיסול עסקיו של מבטח ישמש הפקדון ראשית לפרעון התחייבויותיו של המבטח כלפי המבוטחים אצלו, ופקדון שהופקד לענף ביטוח מסויים ישמש בראשונה לפרעון התחייבויותיו של המבטח כלפי המבוטחים באותו ענף ביטוח."

1 ס"ח 79, תשי"א, עמ' 221.
2 חוקי א"י, כרך א', פרק כ"ב, עמ' 155.

5. אחרי סעיף 4 לחוק העיקרי יבוא:

4א. שר האוצר רשאי לקבוע בחקנות לכל המבטחים או לסוג מסויים של מבטחים, דרך כלל או בענף ביטוח מסויים, הוראות בדבר –

"חובותיו של מבטח"

- (1) ההון הנפרע המינימלי של מבטח שהוא חברה;
- (2) חובת מבטח להחזיק קרנות בקשר עם עסקי הביטוח שלו (להלן – הקרנות), שיעורן של הקרנות וחלקן של מבטח משנה בהן;
- (3) דרכי השקעת הקרנות וההון של מבטח, והפיקוח עליהם;
- (4) שיעורם של דמי הביטוח המשתלמים למבטח על ידי המבוטחים אצלו;
- (5) שיעורם של דמי עמילות שמותר למבטח לשלם לסוכן ביטוח, ושל דמי עמילות שמותר לסוכן ביטוח לקבל ממבטח;
- (6) צורת חוזה הביטוח ותנאיו.

ובלבד שלגבי מבטח שהוא חברה נכרית ייקבעו ההוראות רק לגבי עסקי הביטוח שלו בישראל.

הוספת סעיף 4

6. בסעיף 6 לחוק העיקרי, במקום "מבטחים ומבוטחים" יבוא "מבטחים, סוכני ביטוח ומבוטחים".

7. אחרי סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא:

7א. מבטח המתכוון לחסל מרצון את עסקי הביטוח שלו או כל ענף ביטוח שהוא עוסק בו, חייב להודיע על כך למפקח לפני שיתחיל החיסול, והחיסול ייעשה בהשגחת המפקח ובהתאם להוראותיו.

"חיסול עסקי ביטוח מרצון"

תיקון סעיף 6

הוספת סעיף 7א

8. במקום סעיף 8 לחוק העיקרי יבוא:

8. (א) כל מבטח חייב להגיש למפקח, תוך שלושים יום מיום שקיבל רשיון לפי סעיף 3, פירוט מלא של תעריפי הביטוח, דמי הרישום ותשר לומים אחרים שהוא גובה ממבוטחים, תנאי הביטוח וכן טפסים של כל דברי הדפוס שהוציא או הפיץ בישראל; ואם המבטח הוא חברה, חברה נכרית או אגודה שיתופית – גם העתקים מתזכיר ההתאגדות ותקנותיה, מהפרוספקט או מההודעה במקום פרוספקט ומכל מסמך אחר המכונן את הגוף הנדון או המגדיר את כינונו.
- (ב) מבטח שאיננו חברה נכרית ועוסק בעסקי ביטוח גם בחוץ לארץ, יגיש, בנוסף על הפרטים שהוא חייב בהגשתם לפי סעיף קטן (א), גם פירוט מלא של תעריפי ביטוח ותנאי הביטוח שהוא מקיים בחוץ לארץ וטפסים של כל דברי הדפוס שהוציא או שהפיץ שם.
- (ג) כל מבטח חייב להגיש למפקח, תוך שלושים יום מיום שחל שינוי באחד הענינים האמורים בסעיף זה, הודעה המפרטת את טיבו של השינוי.

"פרטים שיש להגיש למפקח"

החלפת סעיף 8

9. אחרי סעיף 8 לחוק העיקרי יבוא:

8א. (א) כל מבטח חייב להגיש למפקח, לא יאוחר משלושים ביוני של כל שנה, מאזן שנתי, חשבון ריווח והפסד וחשבון עסקים כשהם

"מאזן שנתי ודוחות שיש להגיש למפקח"

הוספת סעיף 8א

מאושרים בידי רואה חשבון כמשמעותו בחוק רואי חשבון, תשט"ו-1955³ (להלן - רואה חשבון), ואם המכטה הוא חברה נכרית, יוגשו התעודות האמורות כשהן מאושרות לפי החוק הנוהג במקום שבו רשומה החברה הנכרית, ובלבד שחשבון ריווח והפסד וחשבון העסקים לגבי עסקיו בישראל יהיו מאושרים בידי רואה חשבון.

(ב) המפקח רשאי, באישור שר האוצר, לקבוע, אם דרך כלל ואם למקרה מסויים או לסוג מסויים של מקרים -

- (1) את צורת המאזן השנתי וחשבון הריווח וההפסד;
- (2) את דרכי חישוב קרנות הביטוח לצרכי מאזן וחשבון ריווח והפסד כאמור;
- (3) את דרכי הערכת רכושו של מבטח לצרכי מאזן כאמור;
- (4) את צורת ניהול חשבונותיו וספריו של מבטח.

ובלבד שלגבי מבטח שהוא חברה נכרית ייקבעו ההוראות רק לגבי עסקי הביטוח שלו בישראל.

(ג) הוראות סעיף קטן (א) וכן הוראות פסקה (3) לסעיף 4 והוראות סעיף 10 יחולו, בשינויים המחוייבים על פי הענין, גם על חברת-בת של מבטח כמשמעותה בסעיף 107 (8) לפקודת החברות.

(ד) כל אדם זכאי לעיין בכל מאזן שנתי או חשבון ריווח והפסד שהוגש למפקח לפי סעיף זה, ולהכין לו העתק או תקציר ממנו, לאחר ששילם אגרה בשיעור שקבע שר האוצר בצו.

10. במקום סעיף 9 לחוק העיקרי יבוא:

9. (א) כל מבטח חייב -

- (1) לא יאוחר מיום השלושים באוגוסט של כל שנה, לפרסם בעתון יומי אחד לפחות היוצא לאור בישראל, מתוך המאזן השנתי, חשבון ריווח והפסד וחשבון העסקים שהוגשו לאחרי-רונה למפקח כאמור בסעיף 8 (א), את החלקים שהמפקח הורה בצו על פרסומם;
- (2) להציג באופן קבוע במקום בולט במשרדו הראשי ובכל סניף מסניפיו בישראל העתקים של המאזן השנתי של חשבון ריווח והפסד ושל חשבון העסקים שהוגשו לאחרי-רונה.

(ב) מבטח לא יהא רשאי לפרסם או להפיץ בכל דרך אחרת מאזן, חשבון ריווח והפסד וחשבון עסקים שלא אושרו לפרסום על ידי המפקח.

11. בסעיף 10 לחוק העיקרי, ככל מקום בו נאמר "מבטח" יבוא "מבטח או סוכן ביטוח".

12. בסעיף 13 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א), יבוא:

"(א) בעד רשיונות לפי סעיף 3 ישולמו אגרות אלה:

- (1) אגרה בעד מתן רשיון;
- (2) אגרה שנתיית בעד רשיון, למבטח לכל ענף ביטוח שכר הוא עוסק אותה שנה;
- (3) אגרה שנתיית בעד רשיון לסוכן ביטוח."

³ ס"ח 173, תשט"ו, עמ' 26.

13. במקום סעיף 14 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 4

14. היה שר האוצר סבור, כי תושב חוץ מסויים ראוי - כשים לב למעמדו ולהיקפם הבינלאומי של עסקי הביטוח שלו - לעסוק בעסקי ביטוח בישראל וכי התעסקותו זו עשויה להיות לתועלת לכלכלה הישראלית, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם ועדת הכלכלה של הכנסת, לפטור אותו מהוראות חוק זה, כולן או מקצתן, אם דרך כלל ואם לענף ביטוח מסויים.

פטור

14. אחרי סעיף 14 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סעיף 4 א

14א. (א) מי שעוסק בישראל בתיווך בין כל אדם לבין מי שעוסק בעסקי ביטוח מחוץ לישראל או סוכנו, וכן מי שעוסק בישראל בתיווך בין כל אדם לבין תושב-חוץ שקיבל פטור לפי סעיף 14 או סוכנו, רשאי שר האוצר להורות כי הוראות הסעיפים 2, 4, 8, 8א, 10, ו-13, כולן או מקצתן, יחולו עליו כאילו היה מבטח.

החלת הוראות

(ב) הוראות חוק זה יחולו גם על מבטח שחדל לקבל ביטוחים חדשים, כל עוד הוא מוסיף לקיים את התחייבויותיו לגבי חוץ ביטוח שנעשו לפני שחדל לקבל ביטוחים חדשים.

15. במקום סעיף 15 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף

15. (א) מי שעשה אחת מאלה:

ענשים

- (1) עבר על האמור בסעיפים 2 או 2א;
- (2) לא מילא אחרי האמור בסעיפים 7 או 7א;
- (3) לא מילא אחרי הוראה כאמור בסעיף 14א;
- (4) מסר ביודעין הודעה שאינה נכונה בכל תעודה שהגיש לצורך חוק זה, או שהשיב ביודעין תשובה שאינה נכונה בקשר עם ידיעה שנדרשה ממנו לפי חוק זה, דינו - מאסר שנה או קנס 10000 לירות.

(ב) העובר על הוראה אחרת של חוק זה, או על כל הוראה או צו שניתנו על פיו, דינו - מאסר ששה חדשים או קנס 5000 לירות.

(ג) נעברה עבירה על ידי חבר בני-אדם, אשם בעבירה גם כל מי שבעת ביצוע העבירה היה חבר מינהלה פעיל, מנהל, מזכיר, נאמן, בא-כוח או חשב ראשי או יחידי של אותו חבר, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו או שהוא נקט בכל האמצעים הנאותים למניעתה.

16. מי שערב תחילת תקפו של חוק זה עסק כדין בעסקי ביטוח ללא רשיון, והוא זקוק לרשיון לפי החוק העיקרי כפי שתוקן בחוק זה, וביקש רשיון כאמור תוך שלושים יום מתחילת תקפו של חוק זה, רשאי להמשיך ולעסוק בעסקי ביטוח עד שיינתן לו הרשיון או עד שתימסר לו הודעה על סירוב לתת רשיון; הוא הדין לגבי מי שעסק ערב תחילתו של חוק זה כסוכן ביטוח.

הוראת מעבדי

דברי הסבר

המציאות שבה נבחן חוק הפיקוח על עסקי ביטוח. תשי"א-1951 (להלן - החוק העיקרי).
תוך עשר שנים של ביצועו, מגלה לעתים קרובות מקרים שלא נראו מראש בזמן חקיקתו,
או צורך להבהיר סעיפי חוק שונים הבהרה נוספת. החוק המוצע בא להשלים את החוק
העיקרי ועיקר תיקוניו הם:

1. החוק העיקרי אינו חל על עסקי ביטוח של אגודה שאינם אלא לשם ביטוח הדדי של
חבריה. הכוונה היתה לפטור מהוראות החוק אגודות שיתופיות שכל פעולותיהן בחוג מצומצם.
נתברר שהוראה זו משמשת דרך בידי מבטחים להשתמש מהפיקוח ומהצורך לקבל רשיון
לפעולותיהם על ידי שהם מסדרים עסקיהם בצורת אגודה שיתופית. לפני הוצאת כל פוליסה
נדרשים המבוטחים להצטרף לאגודה וכך נמצאת האגודה מבטחת חבר שלה. על כן מוצע
להחיל את הוראות החוק גם על אגודות שיתופיות, ולהוציא מן הכלל קופות גמל ואגודות
שיתופיות ששר האוצר פטר אותן מהוראות החוק על פי המלצת ועדה שמינה לכך (סעיף 1,
הגדרת "עסקי ביטוח").

2. נתעוררו ספקות אם הגדרת "עסקי ביטוח" כוללת גם עסקי ביטוח שלא לצרכי הפקת
רווחים, אולם מטרת החוק היא להגן על המבוטחים, ואין הבדל אם המבטח מנהל עסקיו
לשם הפקת רווחים ואם לאו, והתיקון המוצע בא להסיר כל ספק בעניין זה (סעיף 1, הגדרת
"עסק").

3. סוכן הביטוח הוא האדם המקשר בין המבוטח לבין המבטח, והוא המייצג למבוטח
בקשר לסוגי הביטוח ותנאי הפוליסה. לפיכך מן ההכרח הוא שסוכני הביטוח יהיו נתונים
לפיקוח, ורק מי שהוכיח ידיעותיו בענף הביטוח יורשה לעסוק בו. על כן, מוצע, לחייב
כל סוכן ביטוח בקבלת רשיון. עם זאת יש לכלול את נציגיהם של סוכני הביטוח במועצת
הביטוח (סעיפים 1, 3, 6 ו-12).

4. החוק העיקרי חל רק על עסקי ביטוח הנעשים בישראל. מאחר שעסקיו של מבטח
ישראלי מחוץ למדינה עלולים להשפיע על עסקיו בארץ, מוצע להטיל את הפיקוח גם על
עסקיו מחוץ לישראל (סעיף 1, הגדרת "מבטח"; סעיף 2).

5. החוק העיקרי מחייב כל מבטח להפקיד בידי החשב הכללי פקדון לכל ענף ביטוח
שבו הוא עוסק. מטרת הפקדון היא לספק תביעות מבוטחים במקרה של חיסול עסקיו של
המבטח. מוצע לקבוע במפורש שהפקדון ישמש בראש ובראשונה למילוי התחייבויותיו של
המבטח באותו ענף שלגביו הופקד. כדי להבטיח סיפוק תביעותיהם של מבוטחים גם כאשר
נגרם הפסד למבטח, מוצע לקבוע הוראה המחייבת כל מבטח להחזיק הון עצמי מינימלי
(סעיפים 4, 5 - סעיף 4א (1)).

6. כן מוצע לחייב מבטח להחזיק קרנות ביטוח שישמשו לכיסוי התחייבויות וסיכונים
שמבטח מקבל על עצמו לפי הפוליסה. רוב המבטחים מקבלים על עצמם רק חלק מהסיכון,
והשאר מועבר למבטחי משנה המורת חלק מדמי הביטוח, אולם למבוטח אין כל קשר עם
מבטח המשנה, ורק המבטח אחראי כלפיו וחייב לפצותו במקרה של נזק, ואין המבטח רשאי
להשהות את הטבת הנזק עד אשר יפוצה על ידי מבטח המשנה. לפיכך יש להבטיח שקרנות
הביטוח יכסו גם את הסיכון החל על מבטח המשנה (סעיף 5 - סעיף 4א (2)).

7. את קרנות הביטוח ושאר רכושו של המבטח יש להשקיע בדרך שתבטיח את תשלום
הפיצויים למבוטח, כלומר את נזילות ההשקעות. אולם דרישה לנזילות ההשקעות ובטיחותן
מקטינה את הרווחים, והגטיה לקבל רווחים גדולים יותר, מגדילה את הסיכון. על כן, מוצע
להסמיק את שר האוצר לקבוע את דרכי ההשקעה, אולם לגבי חברות נכריות תוגבל הסמכות
האמורה רק לקרנות ביטוח שמקורן בעסקי ביטוח בישראל. (סעיף 5 (3)).

8. עסקי הביטוח מבוססים על עקרון של חלוקת הנוק, לכך משמשים דמי הביטוח (הפרמיות) המשתלמים על ידי מבטחים. אולם אם אין בסך כל הפרמיות כדי לכסות את כל הנוקים, לא יוכל המבטח לעמוד בהתחייבויותיו. כדי למנוע שמבטח יקבל עליו כביטחים תמורת פרמיות נמוכות מהדרוש לפיצוי נזקים מסתברים, מוצע להעניק לשר האוצר את הסמכות לקבוע בצו את שיעורי הפרמיות. כמו כן מוצע להעניק לשר האוצר את הסמכות לקבוע בצו את שיעורי העמילות שמבטח רשאי לשלם לסוכן הביטוח ואת צורת פוליסת הביטוח ותנאיה (סעיף 5 (4) – (6)).

9. סעיף 7 לחוק העיקרי קובע שחיסול עסקיו של מבטח שלא קיבל רשיון, או שרשיונו בוטל, ייעשה בהשגחת המפקח, כדי להבטיח את זכויות המבוטחים. מוצע להרחיב את השגרתו של המפקח גם למקרים שבהם מחסל המבטח את עסקי הביטוח שלו מרצונו הוא (סעיף 7).

10. המאזן וחשבון ריווח והפסד שחייב מבטח להגישם אינם מספקים את כל הפרטים הדרושים לשם פיקוח יעיל, כגון מקורות ההכנסה וסכומי ההוצאה לפי ענפי הביטוח השונים. מוצע לחייב מבטחים להגיש מדי שנה גם חשבון עסקים בנוסף למאזן וחשבון ריווח והפסד (סעיף 9).

בתברר שאין צורך לחייב מבטחים לפרסם את המאזן וחשבון ריווח והפסד במלואם. מוצע, על כן, להסמיך את המפקח לקבוע אילו חלקים מהמאזן, חשבון ריווח והפסד וחשבון העסקים של מבטח יש לפרסם (סעיף 10).

11. סעיף 14 (א) לחוק העיקרי מסמיך את שר האוצר, לאחר התייעצות בוועדת הכלכלה של הכנסת, לפטור מבטח תושב-חוץ מהוראות החוק, אם הוא סבור שיש לעשות כן לפי מעמדו היקף עסקי הביטוח שלו. לעומת זאת מוסמך שר האוצר להחיל חלק מהוראות החוק על סוכנו של מבטח שהוענק לו פטור כאמור, כאילו היה מבטח. המטרה היתה להטיל את הפיקוח על סוכני ביטוח המעבירים ביטוחים למבטחים מחוץ לישראל.

מטרה זו לא הושגה במלואה מאחר שסוכני הביטוח אינם תמיד מורשיהם וסוכניהם של המבטחים, אלא פועלים לעתים כמתווכים בלבד. לגביהם אין להסתפק בהוראות הרגילות שיחולו על סוכן ביטוח לפי הצעה זו, כיון שלגבי ביטוחים הנעשים בישראל משנחתמה הפוליסה גומר סוכן הביטוח, ברוב המקרים, את תפקידו ונוצר קשר ישיר בין המבטח לבין המבוטח. לא כן כשהמבטח הוא תושב-חוץ ואינו עוסק הוא עצמו בעסקי ביטוח בישראל. במקרים של חתמי ללויד'ס, למשל, אין כל קשר בין המבוטח למבטח. הפרמיה נגבית ע"י המתווך שבארץ ומועברת על ידיו (באמצעות סוכן ללויד'ס בבריטניה) למבטח ובמקרה של נזק מועברים תשלומי הנוק מהמבטח (באמצעות סוכן ללויד'ס) למתווך בארץ והוא מעבירם למבוטח. על כן מוצע, להחיל על סוכני הביטוח של תושבי-חוץ את הוראות הסעיפים 2, 4, 8, 10 ו-13 לחוק העיקרי, כאילו היו מבטחים. ההוראה תחול לא רק לגבי העברת ביטוחים למבטח תושב-חוץ, אשר פטרוהו מהוראות החוק, אלא גם לגבי סוכן ביטוח המתווך בין כל אדם לבין מי שעוסק בעסקי ביטוח מחוץ לישראל ושעל כן אין הוראות החוק הישראלי חלות עליו (סעיף 14).

להלן הוראות סעיפי החוק העיקרי שיוחלפו או יתוקנו על ידי החוק המוצע:

- פירושים: 1. בחוק זה –
- "עסק" פירושו – עסק מכוון עצמו, שלא כסוכן, כמורשה או כמתווך בלבד;
 - "עסקי ביטוח" – למעט עסקי ביטוח של אגודה שיתופית שאינם אלא לשם ביטוח הדדי של חבריה, או של נכס מנכסיהם, למקרי מוות או תאונה או למקרי נזק או אבדן באש, במוות, במחלה, או מכל סיבה אחרת;
 - "מבטח" פירושו – אדם העוסק בעסקי ביטוח בישראל;
 - "מועצה" פירושו – מועצת הביטוח שנתמנתה לפי סעיף 6;

"מפקד" פירושו — המפקד על הביטוח שנתמנה לפי סעיף 3;
"ענף", בביטוח, פירושו — סוג או סוגים של עסקי ביטוח ששר האוצר הגדירם, בצו שפורסם ברשומות, כענף לצורך חוק זה.

הגבלות על התעסקות בביטוח 2. לא יעסוק אדם בעסקי ביטוח בישראל אלא בשני אלה:
(1) יש בידו רישיון לפי סעיף 3 והוא ממלא אחרי כל התנאים הקבועים ברישיון;
(2) מופקד פקדון לפי סעיף 4.

פקדונות 4. (א) הפקדון שמדובר בו בסעיף 2 (2) יופקד בידי החשב הכללי בסכום שיקבע שר האוצר, בצו שפורסם ברשומות, לכל ענף ביטוח אם במוזמנים ואם בניירות ערך שאושרו לכך על ידי שר האוצר. הפקדון יישאר מופקד בידי החשב הכללי עד שהמפקד יוכח לדעת כי המפקד חדל מלעסוק באותו ענף ביטוח שבעדו הופקד הפקדון וכי שוב אין לו שום התחייבות באותו ענף.

(ב) (1) היה הפקדון בניירות ערך, ישלם החשב הכללי את הפירות למפקד,
(2) היה הפקדון במוזמנים, ישלם החשב הכללי ריבית למפקד, בשיעור ובמועדים שיקבע שר האוצר, אם דרך כלל ואם למפקד מסויים או לסוג מסויים של מפקדים.
(ג) שר האוצר רשאי לפטור מבטח מהפקדת פקדון, כולו או מקצתו אם דרך כלל ואם לענף ביטוח מסויים.

מועצת הביטוח 6. (א) שר האוצר ימנה מועצה שתיקרא "מועצת הביטוח", שתייעץ אותה בעניני ביטוח, במועצה יהיו מיוצגים חוגי מבטחים ומבוטחים.
(ב) הודעה על מינוי המועצה תפורסם ברשומות.
(ג) המועצה תקבע בעצמה את סדרי ישיבותיה ועבודתה.
(ד) אין לפרסם מדיוניה של המועצה או כל תומר שנמסר לאחד מחבריה בנכות הברותו במועצה, ואין למטור תודעות או הצהרות על נושאים אלה, בלי אישורו של המפקד.

דינים ותשבונו 8. (א) כל מבטח חייב להגיש למפקד —
(1) תוך שלושים יום מיום תחילת תקפו של חוק זה — ואם לא היה עוסק אותו יום בעסקי ביטוח, תוך שלושים יום מיום שקיבל רישיון לפי סעיף 3 — העתקים מתעריפי הביטוח ומתנאי הביטוח שלו הנהוגים בישראל וכן טפסים מכל דברי הדפוס שהוציא או הפיץ בישראל, ואם המבטח הוא חברה או חברה נכרית (כמשמעותן בפקודת החברות) או אגודה שיתופית — גם העתקים מאושרים כתוכרי ההתאגדות, מתקנות ההתאגדות, מהפרוטוקול או מההודעה בנקום הפרוטוקול, או מכל מסמך המכונן את החברה הנכרית או המגדיר את כיוונה, או מתקנות האגודה, הכל לפי הענין;

(2) תוך שלושים יום מיום שחל שינוי באחד הענינים האמורים בפסקה (1) — הודעה המפרטת את טיבו של השינוי;
(3) לא יאחר מאחד באוקטובר בכל שנת — מאזן שנתי וחשבון ריוח והפסד, כשהם מאושרים בידי מבקר חשבונות מוסמך, ואם המבטח הוא חברה נכרית (כמשמעותה בפקודת החברות) גם חשבון ריוח והפסד של עסקיו בישראל, כשהוא מאושר כאמור.

(ב) המפקד רשאי באישור שר האוצר, לקבוע אם בדרך כלל ואם למקרה מסויים או לסוג מסויים של מקרים —
(1) את צורת המאזן השנתי וחשבונות הריוח וההפסד שמבטח חייב להגישם לפי סעיף קטן (א) (3);
(2) את דרכי חישוב קרנות הביטוח לצרכי מאזן וחשבונות ריוח והפסד כאמור;
(3) את דרכי הערכת רכושו של המבטח לצרכי מאזן כאמור.

(ג) כל אדם זכאי לעיין בכל מאזן שנתי או חשבון ריוח והפסד שהוגש למפקד לפי סעיף זה ולהכין לו העתק או תקציר ממנו, לאחר ששילם אגרה בשיעור שקבע שר האוצר בצו שפורסם ברשומות.

פרסום מאזנים 9. כל מבטח חייב —
(1) לפרסם עד אחד בדצמבר בכל שנת בשני עתונים יומיים לפחות היוצאים לאור בישראל את המאזן השנתי וחשבונות הריוח וההפסד שהוגשו לאחרונה למפקד לפי סעיף 8(א) (3), כשהם מאושרים בידי מבקר חשבונות מוסמך;
(2) לדאוג לכך שהמאזן השנתי וחשבונות הריוח וההפסד שהוגשו לאחרונה כאמור, כשהם מאושרים בידי מבקר חשבונות מוסמך, יוצגו תמיד במקום בולט במשרדו הראשי ובכל סניף מסניפיו בישראל.

- מסירת ידיעות והגשת מסמכים למפקח
10. (א) המפקח רשאי לדרוש מאת כל מבטח להגיש לו דינים וחשבונות סטטיסטיים בכל חנוגה לעסקי הביטוח שלו, בצורה ובאופן שיקבע המפקח.
- (ב) המפקח רשאי לדרוש מאת כל מבטח –
- (1) למסור לו כל ידיעה על עסקי ביטוח שברשותו;
 - (2) להראות או להגיש, לו או לנציגו, כל פנקס, חשבון, הסכם, תעודה או מסמך אחר שבידו הנוגעים לעסקי ביטוח.
- (ג) המפקח רשאי לדרוש, כי הידיעות או המסמכים לפי סעיף קטן (א) או (ב) יימסרו או יובשו לעתים מזומנות.
- (ד) דרישה לפי סעיף זה תישלח בהודעה בכתב שתפרט את הידיעות או המסמכים הנדרשים ותיקבע מועד מספיק למסירתם או להגשתם.
- (ה) המפקח לא יגלה ידיעה שנמסרה לו ולא יראה מסמך שהוגש לו לפי סעיף קטן (ב) אלא במידה שיראה צורך בכך לשם ביצוע הוראותיו של חוק זה או לצרכי תביעה פלילית לפי חוק זה.
- אגרות
13. (א) בעל רשיון לפי סעיף 3 ישלם אגרות אלה:
- (1) אגרה בעד מתן הרשיון;
 - (2) אגרה שנתיית בעד כל ענף ביטוח שבו הוא עוסק אותה שנה.
- (ב) שיעורי האגרות יקבע שר האוצר בצו שמורסם ברשומות.
- פטור
14. (א) היה שר האוצר סבור כי תושב חוץ מסויים ראוי – בשים לב למעמדו ולהיקפם הביני-לאומי של עסקי הביטוח שלו – לעסוק בעסקי ביטוח בישראל וכי התעסקותו זו עשויה להיות לתועלת לכלכלה הישראלית, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם ועדת הכלכלה של הכנסת, לפטור אותו תושב חוץ מהוראות חוק זה, כולן או מקצתן, אם דרך כלל ואם לענף ביטוח מסויים.
- (ב) פטר שר האוצר תושב חוץ מהוראות חוק זה, כולן או מקצתן, רשאי הוא להורות כי –
- (1) שום אדם לא ישמש בעניני ביטוח, סוכן או מורשה של אותו תושב חוץ אלא על פי רשיון מאת שר האוצר או ממיי שנתמנה על ידיו;
 - (2) הסעיפים 2, 4, 8, 10, 13, ו-16, כולם או מקצתם, יחולו על אדם המשמש כאמור, כאילו היה מבטח.
- (ג) הוראות סעיף 3 יחולו על רשיון לפי סעיף קטן (ב) (1).
- עבירות
15. (א) אדם –
- (1) שפטר על האמור בסעיף 2;
 - (2) שלא מילא אחרי האמור בסעיף 7 או אחרי הוראה שהורה המפקח לפי אותו סעיף;
 - (3) שלא מילא אחרי הוראה שהורה שר האוצר לפי סעיף 14 (ב);
 - (4) שמסר ביודעין הודעה בלתי נכונה במסמך שהגיש לצורך חוק זה, או שהשיב ביודעין תשובה בלתי נכונה בקשר לידיעה שגדרשה ממנו בהתאם לחוק זה,
- דינו – מאסר עד שנה אחת או קנס עד אלף לירות או שני הענשים כאחד.
- (ב) אדם –
- (1) שלא מילא אחרי האמור בסעיף 8 או בסעיף 9;
 - (2) שלא מילא אחרי דרישה שנשלחה אליו לפי סעיף 10;
- דינו – מאסר עד ששה חדשים או קנס עד חמש מאות לירות או שני הענשים כאחד.
- (ג) חבר בני אדם שנאשם בעבירה לפי סעיף זה, ייאשם בה גם כל אדם שהיה בשעת העבירה ראש החבר, מזכירו, נאמנו, מנהלו, מנהל עסקיו או תושבו הראשי או תחיד, אלא אם הוכיח אותו אדם שהעבירה נעברה בלי ידיעתו או שנקט כל האמצעים המתאימים למניעתה.

חוק להארכת תוקף של תקנות-שעת-חירום
(הסדרת השמירה בישובים) (מס' 2), תשכ"א-1961

1. תקפן של תקנות-שעת-חירום (הסדרת השמירה בישובים), תשט"ז-1956 ¹ (להלן - התקנות), בתיקון המפורט בתוספת, מוארך בזה עד יום י"ט באלול תשכ"א (31 באוגוסט 1961).	הארכת תוקף
2. תחילתו של חוק זה היא ביום ט"ז בסיון תשכ"א (31 במאי 1961).	תחילה
3. חוק עזר שהיה בתקפו ערב תחילתו של חוק זה רואים אותו כאילו כלול בו השינוי הנובע מחוק זה.	הוראת מעבר

תוספת
(סעיף 1)

1. בתקנה 4 לתקנות, בפסקה (2), במקום "ולא יותר מעשר שעות בחודש בסך הכל" יבוא "ובסך הכל לא יותר מעשר שעות בחודש בתקופה שבין אחד באוקטובר ואחד במאי, ולא יותר משמונה שעות בתקופה שבין אחד במאי ואחד באוקטובר".	תיקון תקנה 4

דברי הסבר

ביום ט"ז באייר תשט"ז (27 באפריל 1956) התקין שר הפנים תקנות-שעת-חירום שמטרתן לאפשר לישובים להטיל את חובת השמירה על תושביהם. תקפן של תקנות אלה הוארך מדי פעם בפעם על ידי הכנסת, ולאחרונה נקבע כי תקפן יפקע ביום ט"ז בסיון תשכ"א (31 במאי 1961). בעקבות משאלתה של הכנסת הוכנה הצעת החוק הבאה להחליף את תקנות-שעת-החירום בחוק של קבע, הצעה זו העברה כבר לדיון ואישור לממשלה ויש לקוות שבזמן הקרוב ביותר תובא בפני הכנסת. מאידך הצורך בתקנות אלה בעינו עומד ולכן מציעה הממשלה להאריך את תקפן לשלושה חדשים נוספים.

וזה הנוסח של תקנות-שעת-חירום (הסדרת השמירה בישובים), תשט"ז-1956:

1. בתקנות אלה -
"מועצה" - מועצתה של רשות מקומית; ולגבי ישוב הנמצא מחוץ לתחום רשות מקומית, יראו את הממונה על המתווז בו נמצא הישוב במועצה לענין תקנות אלה;
"מפקד אזור (מא"ז)" - אדם שאלוף פיקוד או מי שהוסמך על ידי מנהל למפקד אזור (מא"ז) או לרכז בטחון שוטף (רב"ש) או לרכז בטחון שוטף צבאי (רבש"צ), ובלבד שלמינוי רכז בטחון שוטף בפיקוד שבו השמירה נתונה בידי המשטרה יסמיך אלוף הפיקוד את הממונה מטעם המשטרה על השמירה באותו פיקוד.
"שמירה" - לרבות פעולה הדרושה, לדעת מפקד אזור (מא"ז), לשמירה על בטחון תושבי ישוב או רכושם.	הגדרות
2. מועצה רשאית, באישור שר הפנים, להסדיר, בחוק עזר שיפורסם ברשומות (להלן - חוק העזר), את השמירה בתחומה, כולו או מקצתו.	הסדרת השמירה
3. בחוק עזר רשאית המועצה להטיל חובת השמירה בתחום ישוב מסויים על תושבי אותו ישוב שנמצאו מסוגלים לכך בדרך שתקבע בחוק העזר, ומשעשתה כן, תקים באותו חוק עזר לאזור כולו או לכל חלק ממנו לתוד כפי שתקבע בחוק העזר, ועדת שמירה או רשות שמירה וכן ועדת עזר ותקבע בו את סמכויותיהן; ובלבד שהסדר השמירה לפי חוק העזר ייעשה בהתאם להוראת מפקד אזור (מא"ז).	חוקי עזר

1 ק"ת 603, תשט"ז, עמ' 766; ס"ח 207, תשט"ז, עמ' 96; ס"ח 240, תשי"ח, עמ' 37; ס"ח 267, תשי"ט, עמ' 16.

תחולת חוק הגימלאות לנפגעי ספר	א3. מי שקיים חובת שמירה המוטלת עליו מכוח חוק העזר לפי תקנה 3 ונפגע תוך כדי קיום חובת השמירה ועקב קיומה, דינו כדין נפגע ספר כמשמעותו בחוק הגימלאות לנפגעי ספר, תשי"ז-21856 ודין הפגיעה כדין פגיעת ספר כמשמעותה בחוק האמור.
כפירות לחובת שירות בסחון	א4. חובת השמירה לפי חוק העזר תהיה כפופה לחובת שירות לפי חוק שירות בסחון, תש"ט-31949.
פטור מטעמי בריאות	א4. (א) מיום י"ג בטבת תשכ"א (1 בינואר 1961) לא תוטל חובת שמירה על מי שאינו מסוגל לשמירה מטעמי בריאות. (ב) אדם שלא מלאו לו 50 שנה הוא בחזקת מסוגל לשמירה כל עוד לא הוכח ההיפך בדרך שקבע שר הפנים בהתייעצות עם שר הבריאות; אדם שמלאו לו 50 שנה כשרו לשמירה ייקבע בבדיקה רפואית, שתיערך בדרך שקבע שר הפנים בהתייעצות עם שר הבריאות. (ג) ועדת השמירה או רשות השמירה, לפי הענין, תשחרר אדם משמירה כלילה פלוני, אם נוכחה שאין הוא מסוגל לקיים חובת שמירה באותו לילה או אם הוגשה לה תעודת רופא המודיעה על כך.
הגבלות בחובת השמירה	ב4. מיום ט"ו בניסן תשכ"א (1 באפריל 1961) ובכפוף לאמור בתקנה א1 - (1) לא תוטל חובת שמירה אלא על מי שהוא בגיל 18-55 זולת אם הסכים בכתב, ומשעשה כן יהא דינו לכל דבר כדין המקיים חובת שמירה מכוח חוק העזר; (2) לא יחוייב אדם בשמירה יותר משני לילות בחודש, ולא יותר מעשר שעות בחודש בסך הכל, אלא אם ראה אלוף פיקוד מסעמי בסחון להורות, בדרך כלל או לשוב פלוגי או לכמה ישובים, על הגדלת מספר השעות או הלילות; ואין חובה לפרסם הוראה זו ברשומות. תקפה של ההוראה הוא לשלושים יום ואלוף הפיקוד רשאי מדי פעם להאריך לתקופת שלוש יום נוספת.
ענשים	א5. בחוק העזר רשאית המועצה לקבוע כי העובר על הוראה מהוראותיו, דינו קנס 300 לירות או מאסר 3 חדשים או שני הענשים כאחד.
השם	א6. לתקנות אלה ייקרא "תקנות-שעת-חירום (הסדרת השמירה בישובים), תש"ז-1956".

2 ס"ח 213, תשי"ז, עמ' 21.

3 ס"ח 25, תש"ט, עמ' 271; ס"ח 296, תשי"ט, עמ' 286.

חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון מס' 2), תשכ"א-1961

1. בסעיף 48 לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959, במקום "הסעיפים 17, 19, 25, 37, 38 או 50" יבוא "הסעיפים 17, 19, 25, 37, 38 או 40 או 50".

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 40 לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959, אומר:

"חזוה מיוחד 40. שום דבר האמור בחוק זה אינו בא למנוע את הממשלה לעשות חוזה מיוחד עם אדם שיועסק בשירות המדינה במקרים ולפי תנאים שייקבעו בתקנות על פי המלצת ועדת השירות ובהתייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת; בעשיית חוזה מיוחד כאמור תיוצג הממשלה על ידי נציב השירות; הוראות חוק זה לא יחולו על אדם המועסק לפי חוזה מיוחד אלא במידה שנקבע כך בחוזה."

על פי סעיף זה נקבעו בתקנות, אחרי התייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת, 18 מקרים שבהם רשאית הממשלה לקבל אדם לשירות המדינה על פי חוזה מיוחד ולא בדרך הרגילה הקבועה בחוק. מספר ההודמנויות שבהן היה על נציב שירות המדינה לחתום בשם הממשלה על חוזה מיוחד כאמור, עלה במשך התקופה של קיום חוק שירות המדינה (מינויים) - דהיינו מ-15.7.1959 - על 2000. בנסיבות אלה אין אפשרות מעשית שנציב השירות יבדוק אישית את התנאים ואת יתר הנסיבות לעריכת כל אחד מהזוים אלה, ועליו לסמוך בנדון זה על עובדיו המגישים לו את החוזים לחתימה, אף על פי שהוא נושא באחריות אישית לעריכתם. על כן מוצע להעניק לנציב השירות, בנסיבות כאלה, את הסמכות לאצול לאתרים מסמכותו לחתום על חוזים מיוחדים. אצילת סמכות זו, כמו של יתר סמכויותו המפורטות בסעיף 48, תהא כפופה לאישור ועדת שירות המדינה.

1 ס"ח 279, תשי"ט, עמ' 86; ס"ח 317, תשי"ך, עמ' 99.

